

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2796/2019
03.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Тадић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Милан Париповић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 936/2018 од 13.12.2018. године, у седници одржаној 03.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 936/2018 од 13.12.2018. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П 76/17 од 13.11.2017. године, у првом ставу изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен између пок. ВВ бившег из ..., као примаоца издржавања, и туженог, као даваоца издржавања, а тужени обавезан да то призна. У другом ставу изреке, обавезан је тужени да тужиоцу, на име трошкова парничног поступка, исплати износ од 85.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 936/2018 од 13.12.2018. године, у првом ставу изреке, укинута је првостепена пресуда. У другом ставу изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен између пок. ВВ бившег из ..., као примаоца издржавања и туженог, као даваоца издржавања, те да се обавезе тужени да ово призна, као неоснован. У трећем ставу изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 80.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 403. став 2. тачка 3. и члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је до 1999. године живео у домаћинству са својим оцем ВВ и мајком. Како се тужиочева сестра, а ћерка покојног ВВ, после развода брака вратила у очево домаћинство са својим сином - туженим и они су живели у овом домаћинству, где је и одгајан тужени. Тужиочеви родитељи се нису слагали са тужиочевом супругом, па су у току 1999. године тужилац и његова супруга напустили породично домаћинство оца, односно свекра, и засновали посебно домаћинство у ... код ..., због чега су и односи између тужиоца и његовог оца више година били поремећени. После тужиочевог одласка из домаћинства, ВВ је остао да живи у заједничком домаћинству са својом супругом - тужиочевом мајком, ћерком и унуком. Током 2011. године, ВВ се разболео и од ...05.2011. године до ...06.2011. године је лечен у Здравственом центру у Пошто му је дијагностификован малигнитет, у току лечења је оперисан. После операције се вратио кући, а ...01.2012. године је опет смештен у наведену болницу и у болници је и преминуо ...02.2012. године.

Након што је ВВ оболео, тужилац током целе 2011. године није долазио нити је обилазио свог оца. Пре него што је ВВ питао своју ћерку да ли она хоће да закључи уговор о доживотном издржавању, прво је питао и тужиоца да ли хоће да му уговором о доживотном издржавању остави сву своју имовину, али је тужилац на то одговорио да он има своју жену. Затим је питао и туженог који је на то пристао. У то време тужени није знао колико је тешка болест његовог деде. Између два боравка у болници, дана ...12.2011. године, ВВ, као прималац издржавања, закључио је уговор о доживотном издржавању са туженим, као даваоцем издржавања. Уговор је оверен пред Основним судом у Ваљеву, Судском јединицом у ..., под ознаком РЗ ../11 дана ...12.2011. године и у уговору је наведено да је прималац издржавања одлучио да закључи уговор зато што је старија особа, јер има 77 година и болешљив је. Тужени се као давалац издржавања обавезао да примаоца издржавања доживотно издржава, у болести лечи и негује, води лекару, стара се о имовини, после смрти га по обичајима сахрани и притом обави одговарајуће месне обичаје и да му подигне пристојан споменик. Прималац издржавања је сву своју покретну и непокретну имовину ближе описану у уговору уступио свом унуку као даваоцу издржавања, а на име обавеза које је давалац издржавања преузео уговором, с тим да се коначна предаја у својину даваоцу издржавања одлаже до његове смрти. Уговором се тужени као давалац издржавања обавезао и према својој баби, односно супрузи ВВ да је сахрани по обичајима и такође је констатовано да су уговарачи сагласни да ће прималац издржавања свом сину – тужиоцу оставити посебним уговором о поклону једну парцелу коју је добио у поступку враћања земље у површини од око 18 ари и једну собу изнад зграде где се налазе штала и гаража, која чини посебан део. ВВ је био при чистој свести када је закључио уговор.

У периоду пре закључења уговора, а и након тога, тужени се бринуо о свом деди, посећивао га у болници, обрађивао земљу током 2011. године пошто прималац издржавања то више није могао да чини због старости и болести, а након смрти га је сахранио, те је тужени испунио све своје обавезе из уговора о доживотном издржавању упркос кратком времену трајања уговора.

Вештачењем од стране вештака уролога је утврђено да је ...12.2011. године био познат смртни исход покојног ВВ, али да се не може са сигурношћу утврдити да је ВВ као пацијент то знао, пошто је размак између контролних прегледа када је закључен и уговор, био готово четири месеца.

Оставински поступак вођен иза смрти ВВ, прекинут је решењем Основног суда у Ваљево, Судске јединице у ... О ../12 од 20.09.2012. године, а тужилац је упућен да покрене парнични поступак против туженог ради оспоравања уговора.

Утврђено је и да је тужилац знао колико је тешка очева болест, али да то сазнање није пренео туженом и његовој мајци односно – својој сестри, јер није контактирао са туженим, а ВВ је крио своју болест.

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак другостепеног суда да је неоснован тужбени захтев.

Првостепени суд је закључио да су у конкретном случају испуњени услови за примену одредаба члана 203. Закона о наслеђивању. У ставу 1. овог члана, прописано је да на захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању, ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања. У ставу 2. овог члана, прописано је да законски наследници могу поништај уговора захтевати у року од једне године од дана сазнања за уговор, а најкасније у року од три године од дана смрти примаоца. У ставу 3. овог члана, прописано је да рок од једне године не може почети да тече пре смрти примаоца.

Како је прималац издржавања остваривао приходе од личне пензије, првостепени суд је нашао да му материјална помоћ даваоца издржавања није била потребна, посебно што ни сам давалац издржавања није имао сопствене приходе већ је живео од прихода примаоца издржавања. Пошто је и здравствено стање примаоца издржавања у моменту закључења уговора била таква да је његова смрт била извесна, првостепени суд је закључио да уговор о доживотном издржавању није закључен у циљу издржавања примаоца издржавања, већ у циљу изигравања права на наслеђе нужних наследника примаоца издржавања, тако да тај уговор не може произвести правно дејство.

Другостепени суд је оценио да је предметни уговор о доживотном издржавању закључен сагласно добрим обичајима и императивним прописима важећим у моменту његовог закључења, те да нису испуњени услови за утврђење његове ништавости, а све у складу са чланом 103. став 1. и 13. и 66. Закона о облигационим односима, као и члана 194. Закона о наслеђивању.

Одредбом члана 194. став 1. Закона о наслеђивању, прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани. У другом ставу овог члана, прописано је да прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора. У трећем ставу овог члана, прописано је да ако шта друго није уговорено, обавеза издржавања нарочито обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће и обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне уобичајене потребе.

По оцени Врховног касационог суда, правилна је оцена другостепеног суда да је прималац издржавања закључио уговор о доживотном издржавању, зато што није био у могућности да услед старости и болести користи своју имовину, као и да је закључивањем оваквог уговора хтео да себи обезбеди издржавање, пажњу и негу, а да интереси наследника, конкретно тужиоца са којим није био у добрим односима нису

могли да представљају сметњу примаоцу издржавања да располаже својом имовином на начин који је најбољи за њега. Спорни уговор је, по правилном схватању другостепеног суда, закључен с обзиром на личност унука као уговорника који је одрастао уз деду и у старости се бринуо о њему и његовом домаћинству, а односи између деде и туженог као унука су и пре закључења уговора били засновани на узајамном поверењу и поштовању, што је била одлучујућа дедина побуда да закључи уговор са унуком и то у циљу да исти буде извршен. Ово стога што је тужени и пре закључења уговора пружао сву неопходну бригу и пажњу примаоцу издржавања, помагао му у пољопривредним радовима и у одржавању домаћинства, неговао га у болести и живео у истом домаћинству са њим у време када је услед болести примаоцу издржавања била неопходна свака помоћ и подршка. Зато околност да је прималац издржавања преминуо убрзо након закључења уговора о доживотном издржавању не указује на ништавост овог уговора, а пошто је тужени своје обавезе као давалац издржавања извршавао и пре закључења уговора, то се у конкретном случају не ради о фиктивном уговору, који је закључен да би се изиграло право тужиоца као наследника на наслеђе по закону или злоупотреби права у смислу члана 13. Закона о облигационим односима. У уговору је наведено да је прималац издржавања приступио закључењу уговора због своје старости и болести и тако је јасно изражена воља примаоца издржавања да закључи такав уговор, а изражена је и воља примаоца издржавања да обезбеди тужиоца као наследника остављањем одговарајуће имовине. Такође, нема ни других разлога који указују на ништавост уговора из члана 103. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд је оценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су исти неосновани, а притом је другостепени суд за своју одлуку дао јасне и потпуне разлоге које овај суд у свему прихвата као правилне.

На основу члана 414. Закона о парничном поступку, донета је одлука као у првом ставу изреке.

Пошто трошкови одговора на ревизију не представљају потребне трошкове ради вођења парнице у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић